

Key words: *operating activities; business processes; financial engineering; documentation; organization.*

УДК 657.1:658.115

Ларікова Тетяна Віталіївна,
канд. екон. наук, доц., доцент кафедри
обліку в кредитних і бюджетних
установах та економічного аналізу
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
(03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)
E-mail: larikovat@mail.ru

МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВИТРАТ ТА ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ

Анотація

Мета дослідження. *Визначити сутність витрат за обмінними та необмінними операціями та узагальнити методику їх обліку згідно Плану рахунків від 31.12.2013 р. № 1203.*

Методологія. *Для досягнення поставленої мети використано методи конкретизації, узагальнення теоретичного та практичного матеріалу для вирішення проблемних питань облікового механізму витрат в державному секторі.*

Отримані результати. *Визначено сутність і класифікую витрат за обмінними та необмінними операціями. Узагальнено методику обліку витрат і визначено порядок заповнення фінансової звітності державного сектору у розрізі статей витрат за обмінними та необмінними операціями.*

Цінність дослідження. *Полягає у прикладній спрямованості визначених теоретико-практичних положень обліку витрат за обмінними та необмінними операціями в державному секторі.*

Ключові слова: *витрати, обмінні операції, необмінні операції, облік, фінансова звітність, державний сектор.*

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Реформування бухгалтерського обліку згідно Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі України на 2007–2015 роки в державному секторі набирає обертів, прийняття нових нормативно-правових актів з 1 січня 2017 року спричинило корінні зміни всієї концепції обліку в бюджетній сфері. Зокрема, набрали чинності такі нормативні документи: План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі від 31.12.2013 р. № 1203; Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в держав-

ному секторі від 29 грудня 2015 року № 1219; Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами від 29.12.2015 № 1219; Методичні рекомендації зі співставлення субрахунків бухгалтерського обліку та перенесення залишків від 21.12.2016 № 1127; Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі від 28 лютого 2017 р № 307. Однак відсутність листів-роз'яснень Міністерства фінансів України щодо методики обліку деяких господарських операцій, зокрема чітке розмежування витрат за обмінними та необмінними операцій, їх класифікації, призвели до виникнення проблем щодо відображення таких операцій в обліку та розкриття відповідної інформації у фінансовій звітності розпорядниками бюджетних коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання обліку у державному секторі розглянуті у працях С. В. Свірко, М. Р. Лучко, Л. Г. Ловінської, Л. Т. Штимер, О. В. Писарчука, О. М. Кудіної, В. В. Тютліковата, М.С. Амбарчян. У своїх працях учені розглядали загальний механізм обліку у державному секторі, досліджували переваги та недоліки існуючої системи до кінця 2016 р., розглядали склад та структуру Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі з метою дослідження нової облікової класифікації господарських засобів і джерел їх формування, досліджували особливості обліку доходів і витрат розпорядниками бюджетних коштів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Водночас, питання складу витрат та їх класифікація за обмінними та необмінними операціями, порядок їх визнання в обліку згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі від 31.12.2013 № 1203, узагальнення проблемних аспектів щодо типової кореспонденції обліку витрат за вказаними операціями та відображення їх за статтями фінансової звітності практично не досліджувалось, що свідчить про актуальність обраної теми.

Формулювання мети і завдання дослідження. Метою статті є дослідження сутності та класифікації витрат за обмінними та необмінними операціями, вивчення особливостей методики обліку витрат на субрахунках класу 8 «Витрати» згідно Плану рахунків № 1203, узагальнення типової кореспонденції у вигляді бухгалтерських проведення і відображення інформації по витратах

окремо за обмінними та необмінними операціями у фінансовій звітності державного сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Аналізуючи відповідність нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку в бюджетному законодавстві, стає очевидною розбіжність між визначенням і класифікацією витрат. Так, згідно НП(С) БОДС 101 «Подання фінансової звітності» визначення витрат за змістом відповідає міжнародним стандартам, зокрема: витрати – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власником) [2].

Однак, відповідно до Бюджетного кодексу України витратами визначено видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів [1]. Тобто поняття «витрати бюджету» ширше, ніж «видатки бюджету». Зокрема, видатками бюджету є кошти, спрямовані на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування.

За результатами реформування системи бухгалтерського обліку в державному секторі змінився склад, умови визнання та відображення витрат у фінансовій звітності. Згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати» витрати суб'єктів державного сектора поділяються за операціями обміну – за обмінними та не обмінними операціями.

Обмінною операцією визначено господарську операцію з продажу/придбання активів в обмін на грошові кошти, послуги (роботи), інші активи або погашення зобов'язань». Тобто, витратами за обмінними операціями визнається придбання установою основних засобів, нематеріальних активів, запасів, оплати послуг і робіт, проведення платежів, у тому числі податкових (за виключенням ПДВ), пов'язаних із виконанням установою належних їй функцій, в обмін на грошові кошти у вигляді бюджетних асигнувань і надходжень від надання платних послуг або в обмін на по-

гашення зобов'язань, оскільки, ПДВ сплачується не за рахунок бюджетних асигнувань, а за рахунок надходжень від покупця продукції, робіт, послуг. На рис. 1 наведено класифікацію витрат за обмінними та необмінними операціями.

Методика обліку витрат передбачає застосування в бухгалтерському обліку в секторі загального державного управління касового методу та методу нарахування. Паралельне застосування цих методів потребує визнання видатків у бухгалтерському обліку бюджетних установ як у момент сплати грошових коштів так, і в момент їх фактичного виникнення, що обумовлює розподілення видатків залежно від етапу руху бюджетних коштів на касові та фактичні [8].

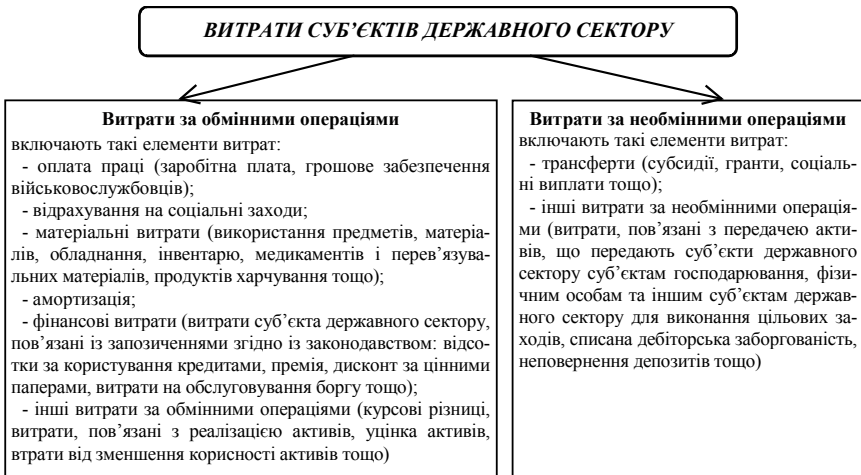

Рис. 1. Класифікація витрат за обмінними та необмінними операціями [3]

У бухгалтерському обліку бюджетних установ касові видатки фіксуються на підставі виписок з рахунків, відкритих на ім'я бюджетної установи в органах Державного казначейства України (установ банків), з доданими до них підтвердними документами (платіжними дорученнями тощо) за кредитом активних синтетичних рахунків 23 «Грошові кошти на рахунках» згідно Плану рахунків №1203 [4].

У табл. 1 наведено облік касових видатків розпорядниками бюджетних коштів згідно Типової кореспонденції субрахунків

бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів і державними цільовими фондами від 29.12.2015 №1219.

Таблиця 1

Облік касових видатків розпорядниками бюджетних коштів [7]

Зміст господарської операції	Пункт Типової кореспонденції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет рахунку	Кредит рахунку
Перерахування сум постачальникам згідно з пред'явленими рахунками за матеріальні цінності та надані послуги, за електричну енергію та комунальні послуги, за замовлення транспорту на доставку матеріалів і продуктів: – шляхом попередньої оплати у випадках передбачених законодавством – після надходження матеріальних цінностей, отримання послуг	п. 5.7	2113 «Розрахунки за авансами, виданими постачальникам, підрядникам за товари, роботи і послуги», 2117 «Інша поточна дебіторська заборгованість»	2311 «Поточні рахунки в банку», 2313 «Реєстраційні рахунки»
		6211 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 6415 «Розрахунки з іншими кредиторами»	2311 «Поточні рахунки в банку», 2313 «Реєстраційні рахунки»
Отримання в касу готівки з поточних, реєстраційних, спеціальних реєстраційних рахунків за прибутковими касовими ордерами	п. 5.12	2211 «Готівка у національній валюті», 2212 «Готівка в іноземній валюті»	2311 «Поточні рахунки в банку», 2312 «Інші поточні рахунки в банку», 2313 «Реєстраційні рахунки», 2314 «Інші рахунки в Казначействі», 2315 «Рахунки для обліку депозитних сум»

Бухгалтерський облік фактичних видатків розпорядників бюджетних коштів ведеться на активних рахунках 8 класу «Витрати». Фактичні видатки накопичувальним підсумком з початку бюджетного року фіксуються за дебетом активних синтетичних рахунків (субрахунків), які наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Рахунки (субрахунки) 8 класу «витрати» та їх характеристика [4; 5]

Рахунок	Субрахунки	Характеристика
80 Витрати на виконання бюджетних програм	8011 Витрати на оплату праці	ведеться облік витрат на оплату праці, що здійснюються в процесі основної діяльності суб'єкта державного сектору та на виконання бюджетних програм (заробітна плата, грошове забезпечення військовослужбовців тощо)
	8012 Відрахування на соціальні заходи	ведеться облік сум, витрачених та відрахованих на соціальні заходи, що нараховуються в процесі основної діяльності суб'єкта державного сектору та на виконання програм
	8013 Матеріальні витрати	ведеться облік матеріальних витрат, які здійснюються суб'єктом державного сектору у процесі основної діяльності та на виконання програм, зокрема витрати на придбання предметів, матеріалів, обладнання, інвентарю (крім капітальних витрат), медикаментів і перев'язувальних матеріалів, продуктів харчування, витрат на оплату послуг, отриманих від сторонніх підприємств, тощо
	8014 Амортизація	ведеться облік сум нарахованої амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів і нематеріальних активів, що використовуються суб'єктом державного сектору в процесі звичайної діяльності та на виконання програм, не пов'язаних із основною діяльністю
81 Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	8111 Витрати на оплату праці	ведеться облік витрат на оплату праці, пов'язаних із організацією та наданням послуг, виготовленням продукції, виконанням робіт
	8112 Відрахування на соціальні заходи	ведеться облік витрат і відрахувань на соціальні заходи, що нараховуються в процесі надання послуг, виготовлення продукції, виконання робіт
	8113 Матеріальні витрати	ведеться облік матеріальних витрат, які виникають в процесі надання послуг, виготовлення продукції, виконання робіт, витрат на оплату послуг, отриманих від сторонніх підприємств
	8114 Амортизація	ведеться облік сум нарахованої амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів, що використовуються в процесі організації та надання послуг, виготовлення продукції, виконання робіт
	8115 Інші витрати	ведеться облік витрат, які не відображені на субрахунках 8111 (8121)–8114 (8124)

Закінчення табл. 2

Рахунок	Субрахунки	Характеристика
82 Витрати з продажу активів	8211 Собівартість проданих активів	ведеться облік виробничої собівартості продукції, робіт, послуг
	8212 Витрати, пов'язані з реалізацією майна	ведеться облік витрат, пов'язаних із реалізацією в установленому порядку майна (крім майна, доходи від продажу якого вважаються доходами відповідного бюджету)
83 Фінансові витрати	8311 Фінансові витрати	ведеться облік витрат на сплату відсотків за користування кредитами та інших витрат, пов'язаних із запозиченням, згідно із законодавством
84 Інші витрати за обмінними операціями	8411 Інші витрати за обмінними операціями	ведеться облік витрат за активами й зобов'язаннями суб'єкта державного сектору від зміни курсу гривні до іноземної валюти, витрат від зменшення корисності активів, суми знецінення (уцінки) необоротних активів і фінансових інвестицій, витрат на відрядження тощо
85 Витрати за необмінними операціями	8511 Витрати за необмінними операціями	ведеться облік видатків, пов'язаних із наданням субсидій, дотацій, поточних трансфертів юридичним особам, поточних трансфертів населенню, у тому числі з виплатою всіх видів соціальної допомоги, пільг, субсидій; стипендій; пенсій; путівок на оздоровлення, капітальних трансфертів урядам іноземних держав і міжнародним організаціям, капітальних трансфертів населенню, інших поточних видатків, списаної дебіторської заборгованості. На цьому субрахунку ведеться облік витрат, пов'язаних із соціальним забезпеченням у вищих навчальних закладах та наукових установах, закладах охорони здоров'я, що надають первинну, вторинну, екстрену медичну допомогу, відповідно до законодавства

Операції з обліку витрат систематизуються в облікових регістрах у розрізі кореспонденції субрахунків і кодів економічної класифікації видатків з відокремленим відображенням фактичних видатків за джерелами їх покриття: Накопичувальна відомість за розрахунками з іншими дебіторами (Меморіальний ордер №4); Зведення розрахункових відомостей із заробітної плати та стипендій (Меморіальний ордер №5); Накопичувальна відомість за розрахунками з іншими кредиторами (Меморіальний ордер №6); Накопичувальна відомість за розрахунками в порядку планових платежів (Меморіальний ордер №7); Накопичувальна відомість за розрахунками з підзвітними особами (Меморіальний ордер

№8); Зведення накопичувальних відомостей про витрачання продуктів харчування (Меморіальний ордер №12); Накопичувальна відомість витрачання матеріалів (Меморіальний ордер №13).

У табл. 3 наведено обліку фактичних видатків розпорядниками бюджетних коштів згідно Типової кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами від 29.12.2015 № 1219.

Таблиця 3

Облік фактичних видатків розпорядниками бюджетних коштів[7]

Зміст господарської операції	Пункт Типової кореспонденції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет рахунку	Кредит рахунку
Нараховано амортизацію основних засобів	1.20	8014, 8114, «Амортизація»	1411 «Знос основних засобів», 1412 «Знос інших необоротних матеріальних активів», 1414 Знос інвестиційної нерухомості»
Нарахування заробітної плати працівникам	8.1	8011, 8111 «Витрати на оплату праці»	6511 «Розрахунки із заробітної плати»
Нарахування стипендій	8.2	8011 «Витрати на оплату праці»	6512 «Розрахунки з виплати стипендій, пенсій, допомоги та інших трансфертів населенню»
Нарахування суми допомоги з тимчасової непрацездатності, що сплачуються за рахунок коштів суб'єкта державного сектору	8.3	8012, 8112 «Відрахування на соціальні заходи»	6313 «Розрахунки із загальнообов'язкового державного соціального страхування»
Закриття рахунків витрат	6.2	5511 «Фінансові результати виконання кошторису звітного періоду» (5521 «Фінансовий результат виконання бюджету (кошторису) звітного періоду»)	8011, 8111 «Витрати на оплату праці», 8012, 8112, «Відрахування на соціальні заходи», 8013, 8113 «Матеріальні витрати», 8014, 8114, «Амортизація», 8115 «Інші витрати», 82 «Витрати з продажу активів», 8311 «Фінансові витрати», 8411 «Інші витрати за обмінними операціями», 8511 «Витрати за необмінними операціями», 8521 «Витрати на утримання апарату фонду»

Згідно НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» від 28 грудня 2009 р. № 1541 і Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі від 28 лютого 2017 р. № 307 розпорядники бюджетних коштів формують і подають фінансову звітність, яка складається з таких форм, як: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про власний капітал, звіт про рух грошових коштів і примітки до звітів.

Інформація про витрати міститься у Звіті про фінансові результати (форма 2-дс), який включає інформацію про доходи та витрати за звітний період .

Ця форма складається із 4 розділів, а саме: I) Фінансовий результат діяльності; II) Витрати бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією видатків та кредитування бюджету; III) Виконання бюджету (кошторису); IV) Елементи витрат за обмінними операціями.

Зокрема, витрати за обмінними та необмінними операціями узагальнюються у розділах I і IV. У першому розділі Звіту про фінансові результати (ф. 2-дс) спершу наведена інформація про витрати за обмінними операціями, що включає такі статті: витрати на виконання бюджетних програм; витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт); витрати з продажу активів; фінансові витрати; інші витрати за обмінними операціями.

У табл. 4 наведено порядок заповнення статей витрат за обмінними та необмінними операціями розділу I «Фінансовий результат діяльності».

Важливою складовою Звіту про фінансові результати є розділ IV. Елементи витрат за обмінними операціями. Заповнення даних цього розділу здійснюється на підставі даних бухгалтерського обліку за субрахунками витрат. Для цього потрібно підсумувати дані про витрати по загальному та спеціальному фондах (сальдо субрахунків у книзі «Журнал-головна»), дані про фактичні витрати, узагальнені в аналітичному обліку, що відображають фактичні витрати розпорядника бюджетних коштів.

Таблиця 4

Порядок заповнення статей витрат за обмінними та необмінними операціями розділу 1 «фінансовий результат діяльності» [6]

Стаття	Код рядка	Субрахунки Плану рахунків №1203	Примітка
Витрати за обмінними операціями			
Витрати на виконання бюджетних програм	2210	801 Витрати розпорядників бюджетних коштів на виконання бюджетних програм 8011 — 8014	Відображаються витрати, пов'язані з виконанням розпорядником бюджетних коштів своїх повноважень, визначених законодавством
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	2220	811 Витрати розпорядників бюджетних коштів на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт) 8111–8115	Відображаються витрати, пов'язані з організацією та наданням послуг, виготовленням продукції, виконанням робіт
Витрати з продажу активів	2230	821 Витрати розпорядників бюджетних коштів з продажу активів 8211, 8212	Відображається собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) і витрати, пов'язані з реалізацією майна
Фінансові витрати	2240	8311 Фінансові витрати розпорядників бюджетних коштів	Відображаються витрати на сплату відсотків за користування кредитами та інших витрат, пов'язаних із запозиченням, згідно із законодавством. Ведеться облік витрат за фінансовими інвестиціями, які оцінюються за амортизованою собівартістю (на суму амортизації премії).
Інші витрати за обмінними операціями	2250	8411 Інші витрати за обмінними операціями розпорядників бюджетних коштів	Відображаються витрати розпорядників бюджетних коштів, які не наведені в рядках 2210-2240, зокрема, втрати за активами і зобов'язаннями суб'єкта державного сектора від зміни курсу гривні до іноземної валюти, втрати від зменшення корисності активів, суми знецінення (уцінки) необоротних активів і фінансових інвестицій і т. п., включаючи витрати на відрядження

Закінчення табл. 4

1	2	3	4
Всього витрат за обмінними операціями	2290	Сума рядків 2210, 2220, 2230, 2240, 2250	
Витрати за необмінними операціями			
Інші витрати за необмінними операціями	2310	8511 «Витрати за необмінними операціями»	Відображаються витрати, пов'язаних із наданням субсидій, дотацій, поточних трансфертів юридичним особам, поточних трансфертів населенню, у тому числі з виплатою всіх видів соціальної допомоги, пільг, субсидій; стипендій; пенсій; путівок на оздоровлення, капітальних трансфертів урядом іноземних держав і міжнародним організаціям, капітальних трансфертів населенню, інших поточних видатків, списаної дебіторської заборгованості

У табл. 5 наведено порядок заповнення елементів витрат за обмінними операціями розділу IV. Елементи витрат за обмінними операціями.

Таблиця 5

Порядок заповнення елементів витрат за обмінними операціями розділу IV.
Елементи витрат за обмінними операціями [6]

Стаття	Код рядка	Згідно з Планом рахунків №1203
Витрати на оплату праці	2820	8011, 8111 «Витрати на оплату праці»
Відрахування на соціальні заходи	2830	8012, 8112 «Відрахування на соціальні заходи»
Матеріальні витрати	2840	8013, 8113 «Матеріальні витрати»
Амортизація	2850	8014, 8114 «Амортизація»
Інші витрати	2860	8411 «Інші витрати за обмінними операціями», 8115 «Інші витрати»
Всього	2890	Сума рядків 2820, 2830, 2840, 2850, 2860

Складання статей витрат Звіту про фінансові результати передбачає розрахунок обороту по витратам за обмінними та необмінними операціями класу 8. «Витрати» чинного Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, який затверджений наказом Мінфіну від 31.12.2013 р. № 1203 за звітний період. Звітним періодом для складання квартальної фінансової звітності є період, що починається 1 січня і закінчується в останній день звітного кварталу. Звітним періодом для складання річної фінансової звітності є бюджетний період, що становить один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того самого року, якщо не буде визначено інший період у випадках, визначених законодавством.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямку. За результатами проведеного дослідження узагальнено висновки, наведено визначення витрат у державному секторі, окреслена їх класифікація за обмінними та необмінними операціями. Визначено, що витрати за обмінними операціями включають: оплату праці, відрахування на соціальні заходи, матеріальні витрати, амортизацію, фінансові витрати та інші витрати за обмінними операціями. Витрати за необмінними операціями включають: трансферти та інші витрати за необмінними операціями. Окреслено, що витрати відображаються в обліку на 8 класі «Витрати» чинного Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі від 31.12.2013 № 1203, також у статті наведено характеристику субрахунків витрат. Узагальнено методика обліку витрат за обмінними та необмінними операціями, наведено бухгалтерські проведення згідно Типової кореспонденції субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів і державними цільовими фондами від 29.12.2015 № 1219 та визначено порядок формування статей витрат за обмінними та необмінними операціями у Звіті про фінансові результати згідно Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі від 28 лютого 2017 р. № 307.

Бібліографічний список

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon0-rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» від 28.12.2009 № 1541 — [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10>.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 «Витрати» від 18.05.2012 № 568 - [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12>.

4. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі»: 31.12.2013 № 1203 — [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0>.

5. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі від 29.12.2015 № 1219 – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16/paran13#n13>.

6. Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі від 28.02.2017 № 307 – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0384-17>.

7. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом і зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2015 № 1219 – [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE28216.html.

8. *Волкова Н.* Обмінна чи необмінна операція: як визначити / Н. Волкова // Практичний журнал «Баланс-Бюджет» № 12. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://balance.ua/ua/news/all/post/obmennaya-ili-neobmennaya-operaciya-kak-opredelit/>.

References

1. Byudzhetnyy kodeks Ukrainy [Budget Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 № 2456-VI [Electronic resource]. – Available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. [In Ukrainian].

2. Natsionalne polozhennya (standart) bukhhalterskogo obliku v derzhavnomu sektori 101 «Podannya finansovoyi zvitnosti» [National provisions (standard) of accounting in the public sector 101, «Presentation of Financial Statements»] vid 28.12.2009 № 1541 — [Electronic resource]. — Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10> [In Ukrainian].

3. Natsionalne polozhennya (standart) bukhhalterskogo obliku v derzhavnomu sektori 135 «Vytraty» [National provisions (Standard) 135 in the public sector «Costs»] vid 18.05.2012 № 568 — [Electronic resource]. — Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12/> [In Ukrainian].

4. Plan rakhunkiv bukhhalterskogo obliku v derzhavnomu sektori» [Plan of accounts in the public sector]: 31.12.2013 № 1203 – [Electronic

resource]. – Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0/> [In Ukrainian].

5. Poryadok zastosuvannya Planu rakhunkiv bukhhalterskogo obliku v derzhavnomu sektori [The application of the Chart of Accounts in the public sector] vid 29.12.2015 № 1219 – [Electronic resource]. – Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16/paran13#n13> [In Ukrainian].

6. Poryadok zapovnennya form finansovoyi zvitnosti v derzhavnomu sektori [Procedure for filling in the forms of financial reporting in the public sector] vid 28.02.2017 № 307 — [Electronic resource]. — Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0384-17/> [In Ukrainian].

7. Typova korespondentsiya subrakhunkiv bukhhalterskogo obliku dlya vidobrazhennya operatsiy z aktyvamy, kapitalom ta zobovyazannyamy rozporядnykamy byudzhetykh koshtiv ta derzhavnymy tsilovymy fondamy [Typical correspondence sub-accounting operations to reflect assets, liabilities and capital spending units and state trust funds]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrayiny vid 29.12.2015 № 1219 – [Electronic resource]. — Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE28216.html/ [In Ukrainian].

8. Volkova N. Obmínna chi neobmínna operatsiya: yak viznachiti [Volkova N. The exchange or non-exchange transaction: how to determine] / N.Volkova // Praktichnyy zhurnal «Balans-Byudzhet» № 12 – [Electronic resource]. — Available at: <https://balance.ua/ua/news/all/post/obmennaya-ili-neobmennaya-operaciya-kak-opredelit> [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15 березня 2017 р.

UDC 657.1:658.115

Tetiana Larikova,

Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Accounting in Credit and
Budget Institutions, and Economic Analysis
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
(54/1, Peremohy Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)
E-mail: larikovat@mail.ru

Costs accounting methodology and procedure of the financial reporting forms completing in public sector

Abstract

Research objective. The objective of the article is to define the essence of exchange and non-exchange transactions costs and generalize the methodology of their accounting in accordance with the Chart of Accounts № 1203 from 31.12.2013.

Methodology. In order to gain the objective, the research applies methods of concretization, and theoretical and practical information generalization to solve the problems of costs accounting in public sector.

Findings. The author defines the essence and classification of exchange and non-exchange transactions. The method of cost accounting is summarized. The article determines the order of financial statements in public sector in terms of exchange and non-exchange transactions costs.

Value added. The study has practical implication of examined theoretical and practical issues of exchange and non-exchange transactions costs accounting in the public sector.

Key words: costs, exchange transactions, non-exchange transactions, accounting, financial reporting, public sector.

УДК 336.71:005

Парасій-Вергуненко Ірина Михайлівна,

д.е.н., професор кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» (03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)
E-mail: parasiy_vergunenko@bigmir.net

Сівта Юлія Миколаївна,

студентка ОЕФ, магістратура, спеціальність 8002 «Облік і аудит в управлінні банками», ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана» (03680, Україна, Київ, проспект Перемоги, 54/1)
E-mail: yulia_sivta@ukr.net

АНАЛІЗ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ВИМОГ БАЗЕЛЯ III

Анотація

Мета дослідження. Криза 2006–2009 років змусила світові банківські інституції переглянути основні принципи здійснення банківської діяльності в сфері кредитування, оцінки кредитного ризику та формування резервних і буферних капіталів. Стабільність банківської системи є запорукою ефективного економічного зростання. Саме тому Україна почала процес запровадження принципів Базелю III в управлінні та контролі банками. В той же час постає питання спроможності системи витримати та ефективно здійснити перехід до нових умов.

Методологія. Інформаційною базою дослідження стали матеріали Національного банку України, офіційні звітні дані банків, матеріали науково-практичних конференцій, монографічні дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, а також особисті спостереження авторів. Окрім того, в ході дослідження використовувались методи «мозкового штурму», аналіз і синтез, порівняння, спостереження, методи експертних оцінок.

Отримані результати. Велику увагу зосереджено на особливостях контролю за кредитним ризиком в банках України згідно принципів Базелю III. В роботі увага приділялась дослідженню проблемних аспектів переходу України до Базелю III та контролю за кредитним ризиком у банках.